

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η ΓΝΩΜΗ

ένος άνωτέρου αξιωματικού του Ναυτικού είναι πως δεν έπεσαν καθόλου χροήματα στην θάλασσα.—όπως φωνάζουν μιá βδομάδα τώρα οι έφημερίδες.—με τα γυμνάσια που έκαμε ή θωρηκτή μοίρα.

“Ας φωνάζουν, μās έλεγε, αν και δεν έπρεπε καθόλου να φωνάζουν, αφού δεν ξέρουν και τα πράγματα. Διακόσες πενήντα χιλιάδες δραχμές στη θάλασσα! Μακάρι να είχαν πέσει και πεντακόσιες χιλιάδες στη θάλασσα πριν κάνουμε τον πόλεμο! Δεν τις είχαμε όμως ρίξει τότες και γι' αυτό επάθαμε κείνο που πάθαμε και πληρώσαμε και δέκα εκατομμύρια αποζημίωσι!...

‘Ο κ. αξιωματικός είχε την καλωσύνη να μās εξηγήση τους λόγους αυτούς οι όποιοι για τους άμυήτους ίση με την στιγμήν εκείνην ήσαν όλως διόλου άκατάληπτοι.

—Είχαμε άμπαρωμένα τα πυρομαχικά στις άποθίκες. Γυμνάσια δεν έκάναμε, τα κανόνια δεν τα είχαμε δοκιμάσει, δεν τα ξέραμε, οι χιλιάδες, με τα γυμνάσια της σκοποβολής, δεν έπεφταν στη θάλασσα, και το Κράτος δεν χαλνούσε τον παρα του. Τί επά-

θαμε όταν ήρθε ή ώρα να ενεργήσουμε; ‘Επάρουμε τις όβιδες από τις άποθίκες, μα οι όβιδες δεν ήσαν καλές. Ποῦ να τις ξέρουμε; Μήπως τις είχαμε δοκιμάσει; Μήπως είχαμε ρίξει πιο μπροστά χιλιάδες στη θάλασσα, για να ξέρουμε αν είναι καλές, αν ενεργοῦν; Τα κανόνια έτρέμαμε να τάγγιζουμε. Μπορούσαν να νθέξουν με τις όβιδες; Δεν μπορούσαν. Ποῦ να το ξέρουμε; Μήπως τάχαμε δοκιμάσει; ‘Έτσι πύγαν όλες οι όβιδες χαμένες, που τις έφυλάγαμε μ' ευλάβεια λουστραρισμένες στις άποθίκες να μη μās πάθουν τίποτα.

Τέτοια λεφτά, κι' αν πέφτουν στη θάλασσα δεν πρέπει να τα λυπούμαστε. Καλλίτερα να πέφτουν, για να ξέρουμε στην ώρα της ανάγκης τί μās γίνεται. Και δυο όβιδες να βγοῦν καλές και να πιτύχουν, όταν χρειαστή, σκεπάζουνε όλα τα έξοδα που έγιναν και που θα γίνουν για γυμνάσια. ‘Ένα μοναχά φέρνει μεγάλην, αλογάριστη, ζημία στο ‘Εθνος: ‘Η αλαφρομυαλιά των έφημερίδων. Ποῦ να το ξέρουν βέβαια, πως προδίδουν το ‘Εθνος μ' αυτά που γράφουν, αμελέτητα κι' άδυσάνιστα. σήμερα για το στόλο μας, αύριο για το στρατό μας, και μεθαύριο δεν ξέρω γιατί άλλο, που θα πλήρωναν οι έχθροί μας εκατομμύρια για να τα μάθουν, και που τους τα λέμε μεις χάρισμα, από τη μανία της έννημεροτ ητος που χει πιάσει τις έφημερίδες μας;

Νάσαι ελεύθερος ό τύπος—δεν το άρνούμαι, αφού τον θέλει έτσι το καμωμένο μας το Σύνταγμα. Μα για μερικά πράγματα χρειάζεται και το φήμωτρο.

Κι' ό ευγενής αξιωματικός, νομίζοντας πως άδικούσε τον τύπο μ' αυτά που ειπε εναντίον του, έπρόσθεσε:

—Μα τί φταίτε και σείς, όταν έμεις οι ίδιοι, γιατί δεν χωνεύουμε τον ‘Άλφα ή τον Βήτα συνάδελφού μας, αρχίζουμε και σās ξεσκεπάζουμε τα χάλια μας, με τρόπο πάντοτε, σαν να φαινόμεστε πως σās πουλάμε δουλειά;

ΜΑΣ ΤΟ ΕΙΠΕ

ή ‘Εστία” και το πιστεύουμε. ‘Ο κ. ‘Υπουργός των Στρατιωτικών δεν έννοσε ν' άφοπλίση τους άνδρασι” όταν άκόμη βρίσκονται έξω από την

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ 4 ΜΙΑ ΚΟΠΕΛΛΑ ΚΑΤΕΒΑΙΝΕΙ

Μιά κοπέλλα κατεβαίνει
Νά ψαρέψη στ' άκρογαλι
‘Ωρι και καμωμένη,
Που δεν ήταν άλλη.

Καλαμίδι μαγεμένο
Είταν ή κορμωστασιά της,
Και γι' άγκίστρι δολωμένο
Είχε τη ματιά της.

Ρίχνει μιá και δυο σ-ό κήμα,
Σε ψαράκι που περνούσε,
‘Όσπου αντίκρυ της το θῦμα
Ξάφνω σπαρταρούσε.

‘Αχ, μες στην καρδιά μου άκόμη
Τό κρυφό τάγκιστρι νοιώθω,
Και πονώ, ψυχή και σώμα,
‘Απ' τον έρμο πόθο.

A. E.

ύπηρεσία, λυπείται δε γιατί δε μπορεί να τους δώση και δεύτερο σπαθί, κι' όχι να τους άφαιρέση και το ένα πουχουμε και ξεκοιλιάζουν αν τύχη και μεθύσουν τους άνωτέρους τους.

—Δεν θα τους κάνω εγώ κοκονίτσες τους στρατιώτες! ειπε ό κ. ‘Υπουργός.

‘Αφεριμ! Αυτό θα πη μιá φορά στρατιωτικό φρόνημα.

‘Από τη μιá μεριά λέει αυτό ό κ. ‘Υπουργός ‘Από την άλλη, το Φρουραρχείον δι' ήμερησίας διαταγής του ύποδεικνύει τον τρόπον κατά τον όποιον όφείλουν οι κατώτεροι ν' άπονέμουν τις τιμές στους άνωτέρους, για να μη χαλαρώνεται ή πειθαρχία.

Και περι σπαθιού τίποτε! Δεν είχε καθήκον το Φρουραρχείον να ύποδειξη και κατά ποιον τρόπον όφείλουν οι κατώτεροι να ξεκοιλιάζουν τους άνωτέρους τους για να μην είναι το ξεκοιλιασμα άντικανονικό και να μη ξεβιδώνεται καθολοκληρίαν ή κατακατημένη ή πειθαρχία;

άγαθά. ‘Από τον καιρό—τον ώγύγιο—που άρχισε ό άνθρωπος να πατή με τα δυο πόδια του τη γη, πρόδεδε λίγο λίγο. Άρχισε πολύ να προδέψη τάρθρωπινο το γένος. Προδέψε όμως πάντα δημιουργώντας. ‘Ο ένας, λόγω χάρη, βρήκε τον τρόπο να πελεκάη το ξύλο με πελέκι ρθειασμένο από πέτρα ή άλλος βρήκε τον τρόπο να βρή φουτιά, κι' έτσι να προφυλάγεται από τα ζῦα, που τα τρώμαζε ή φλόγα ή τρίτος βρήκε τον τρόπο να χτίση μιá καλύτερη, να κάμη το πρώτο σπίτι. Οι δικοί μας οι προγόνου, όταν ήρθε ή σειρά τους βρήκαν άλλα βρήκανε τον τρόπο να συλλογιούνται, βρήκανε τον τρόπο να συλλογέται ό ανθρώπινος νους, ό νους να γίνη φῶς που να τρομάζει το χάος, ό νους να πλάθη, κι' έτσι δημιούργησαν οι ‘Ελληνες πολλά, που τα συνήθισε σήμεροι ό κόσμος, μα που κάτι θα πη να τα δημιούργησε πρώτος εκείνος ό λαός. Δημιούργησε την ‘Ιδέα. Δημιούργησε δηλαδή τη δόξα, τον πόθο για την άθανασία της ‘Ιδέας, δημιούργησε, ίσως όχι την ποίηση, αφού ποίηση είχανε κι άλλοι λαοί, μα δημιούργησε για βέβαιον την αξία, το νόημα το ίερό που πρέπει ναχουμε για όλους κι' ή ποίηση κι' ό ποιητής.

‘Από είναι που έσωσε τον ‘Ελληνισμό. Σαν κατέβηκαν οι Ρωμαίοι στ'άγια τα χώματα, σαν έγινε ή ‘Ελλάδα έπαρχία τους, τη φύλαγε πάντα, την

προστάτεβε ή ποίησή της, κι' εΐτανε προστάτης που δε φοβήθηκε ποτέ του κανένα στρατό. Κατόπι ό ‘Ελληνισμός ό νικημένος νίκησε το νικητή του, κι' εΐτανε ή νίκη σωστή, αφού στο Βυζάντιο, που το ξέρετε πως άπαρχής είναι κράτος ρωμαϊκό, έμειναν οι ‘Ελληνες μονάχα. Τί τους έδινε τόσο δύναμη; τί τους κρατούσε σφιχτοδεμένους; ‘Η ποίηση εκείνη που της έδωσαν οι προγόνου πρώτα πρώτα ψυχή και σάρκα. Και κοιτάξτε αλήθεια, στο 21, πως με την ίδια την ‘Ιδέα ζωντανέβει άμέσως ό ελληνισμός. Στοχαστήτε πως άκουστήκανε συνάμα οι κλέφτικες τουφεκιές και τα κλέφτικα τα τραγούδια.

Βλέπετε τώρα τί ώραία, τί καταβαθα, τί λαμπρά που κατάλαβε ό Σολωμός τον ελληνισμό κι' όλη την ελληνική την ιστορία, όταν εκκμη τον ‘Υμνο του τον περίφημο κι' έψαλε την ξαναγεννημένη Λεπτεριά. ‘Η λατρεία για τους αρχαίους, για το μεγαλειο τους, για τα ίδια τα ιδανικά, ή λατρεία για την ‘Ιδέα, ή λατρεία για τη γλώσσα ζῦσε στην καρδιά και στους στίχους του Σολωμού. ‘Από να μην τάφήσουμε άπρακτῆρητο, άμέσως να το πούμε πως ή λατρεία της δημοτικής πάντα βρίσκεται άδερφωμένη με τη λατρεία της αρχαίας, με τη λατρεία της δόξας μας της προγονικής. Μās το φανεράνει ό Σολωμός στα έργα του παντού, και στο

γνωστό του τον πεζό Διάλογο, μα και στον ‘Υμνο του, με τους πρώτους στίχους:

‘Απ' τα κόκκαλα βγαλμένη
των ‘Ελλήνων τα ίερα

Και βέβαια πως τα θυμήθηκε, μόλις που άνοιξε το στόμα, τα ίερα τα κόκκαλά τους, επειδή όποιος όνειρεβεται σήμερα για την ‘Ελλάδα ποίηση καινούρια, καινούρια φιλολογία, θα πη πως στον ύπνο του τον ξυπνάνε οι μουρδιές της δάφνης της ξακουστής, θα πη πως θέλει την ‘Ελλάδα κόρη αντάξια της μεγάλης της μάνας, θα πη πως προσμένει κι από τη σημερινή την ‘Ελλάδα να δημιουργήση όπως δημιουργούσε κι' ή αρχαία, δηλαδή ζωντανά. Ποιός φαντάζεται όμως τον ‘Υμνο του Σολωμού γραμμένο στην καθαρεύουσα; Σās παρακαλώ, ποιός φαντάζεται γραμμένο στην καθαρεύουσα τον Πλάτωνα; Λοιπόν, όσο πιο δημοτικά έγγραφε ό Σολωμός, τόσο πιο πολύ έμοιαζε ίσα ίσα με τους αρχαίους. Σε άλλη εποχή, μίλησε την ίδια γλώσσα. Ναι, την ίδια, την ίδια πάντα, γιατί, κάθε μέρα, κάθε ώρα, κάθε στιγμή, στα χρόνια της θλίψης καθώς και στα χρόνια της χαράς, όσο έζησε, όσο ύπόφερε, όσο δούλεβε, όσο πολεμούσε, όσο νικούσε, ή όσο νικούντανε, παντού, στη στεριά και στη θά-